

Johannes evangelium

Johannes evangelium skiljer sig en del från de s.k. synoptikerna. Hans evangelium innehåller en del berättelser som vi annars aldrig fått kännedom om, då de inte förekommer hos Matteus, Markus eller Lukas. Samtidigt utelämnar han annat dessa författare redan tagit upp.

Också i språk och utformning skiljer sig detta evangelium från de övriga.

Hur kommer det sig?

Eusebius åberopade Klemens av Alexandria som uppger att Johannes kände till innehållet i de tre första evangelierna, men ville skriva ett särskilt "andligt evangelium", därtill uppmanad av vänner och driven av helig Ande.

Författare

Evangeliet presenterar inte sin författare. Dock kan man snart konstatera följande:

- Han är jude.
Han känner väl till judiska seder och bruk.
- Författaren är ett ögonvittne, 19:35, 21:24.
- Författaren är "den lärjunge som Jesus älskade", 21:20, 24.
Han måste ha hört till den inre kretsen omkring Jesus som var med när Jesus uppväckte Jairus dotter, och som fanns med på förklaringsberget (d.v.s. Petrus, Jakob eller Johannes).
Jakob led martyrdöden år 44. Det kan inte heller varit Petrus, 13:23f, 20:2. Återstår gör Johannes.
Att Johannes verkligen var detta evangelioms författare omvittnas tydligt i den fornkristna litteraturen.

Älskade Jesus bara Johannes?

Johannes självbeskrivning ger oss ingen anledning att tro att Jesus hade en favoritlärjunge i Johannes. När Johannes ska beskriva sig själv finner han inget viktigare att säga om sig själv än detta: "älskad av Jesus".
Om du vill, och om du är en lärjunge, kan du också våga ta dessa ord i din mun: - Jag... jag är... en lärjunge... som... som Jesus älskar!

Varför skrev Johannes sitt evangelium?

Matteus skrev för judar. Markus skrev för hedningar (romare) liksom Lukas (greker). Johannes skriver för hela kyrkan. Han har själv angett syftet med sitt evangelium: "Men dessa har upptecknats för att ni skall tro att Jesus är Messias, Guds son, och för att ni genom att tro skall ha liv i hans namn." (Joh 20:31)

Avsikten med detta evangelium är alltså att fördjupa de troendes kunskap om Jesus, och insikt om vem han egentligen var, nämligen Guds son.

Lukas, som ville visa att Jesus verkligen var sann människa låter sin släkttavla gå ända tillbaka till Adam. Johannes vill visa att Jesus också är sann Gud. Han börjar sitt evangelium långt före Adam. Han börjar i begynnelsen, hos Gud.

"I begynnelsen fanns Ordet, och Ordet fanns hos Gud, och Ordet var Gud." (Joh 1:1)

Vi kallar detta för Jesu preexistens. D.v.s. visserligen föddes Jesus som människa av en jungfru: "Och Ordet blev människa och bodde bland oss, och vi såg hans härlighet, en härlighet som den ende sonen får av sin fader, och han var fylld av nåd och sanning." (Joh 1:14)

Men Jesus fanns före sin födelse!

Han var Gud, hos Gud i tidernas gryning. Från evighet till evighet.

Genast ställer Johannes sitt fokus på Jesus som Guds evige, och enfödde Son.

Joh 20:31 ger oss alltså nyckeln till detta evangelium. (Nyckelvers)

De under, de tal och den undervisning som här skildras finns här för att visa att Jesus verkligen var Guds son.

Särdrag

Johannes evangelium har en mängd särdrag. Johannes gör en hel del viktiga kompletteringar till synoptikerna. Det handlar om:

- Var Jesus verkade.
- Hur länge han var verksam.
- Vad han hade att säga.
- Hur han sa det.

1. Var Jesus verkade.

Synoptikerna talar mest om Jesu verksamhet i Galileen. Johannes skildrar till stor del hans verksamhet i Judeen – särskilt i Jerusalem.

2. Hur länge Jesus verkade.

Synoptikerna ger ingen klar bild av hur länge Jesus var verksam. Av Johannesevangeliet framgår att Jesus var verksam i minst tre år.

3. Vad Jesus undervisade om.

Johannes kompletterar synoptikerna med några verkligt viktiga undervisningsstycken, exempelvis Jesu tal till Nikodemos, med vad vi vanligen känner som *"lilla Bibeln"*: *"Så älskade Gud världen att han gav den sin ende son, för att de som tror på honom inte skall gå under utan ha evigt liv."* (Joh 3:16).

Här finns exempelvis också Jesu avskedstal till sina lärjungar, med löftet om Hjälparen, den helige Ande, kap 14-16, liksom Jesu förbön för dem som tror, Joh 17.

4. Hur Jesus uttryckte sig.

Någon har sagt att Jesus talar "på ett annat sätt" i Johannesevangelium. Kanske för att evangeliet är nedtecknat av "de lärjunge som Jesus älskade", med en särskild känslighet för tonen i Jesu röst. Evangeliet innehåller ju också mycket av Jesu tal till sina lärjungar, med en stark prägel av innerlighet.

Vi får konstatera att det är mycket vi inte skulle känt till om Johannes inte skrivit sitt evangelium – som:

- Jesu föruttillvaro 1:1-18.
- Hur de första lärjungarna kallades, 1:35-51.
- Vilket som var Jesu första under, 2:1-10.
- Jesu möte med Nikodemos, 3:1-21.
- Jesu möte med kvinnan vid brunnen, 4:1-42.
- Hur den sjuke vid Betesdadammen botas, 5:1-18.
- Jesu möte med äktenskapsbryterskan, 7:53-8:11.
- Hur Lasarus uppväcks från döden, Joh 11:1-44.
- Hur Jesus tvättar lärjungarnas fötter, 13:1-20.
- Avskedstalet, kap 14-16.
- Jesu förbön, kap 17.
- Hur Jesus visade sig för Tomas, 20:24-29.
- Och mötte Petrus efter förnekelsen, 21:14-23 .
- m.m.

Evangeliets struktur

Johannes bygger sitt evangelium omkring sjutalet, som i det judiska symbolspråket motsvarar fullkomlighet. Vi finner exempelvis **sju under** av Jesus:

1. Vinundret, Joh 2:1-11.
2. Ämbetsmannens son botas, 4:46-54

3. Undret med den lame vid Betesdadammen, 5:1-9.
4. Bröden och fiskarna, 6:1-14.
5. Jesus går på vattnet, 6:16-21.
6. En blind man botas, 9:1-12.
7. Lasaros uppväcks från döden, 11:1ff.

Johannesevangeliet talar också om **sju ting som vittnar om Jesus**:

1. Fadern vittnar, 5:34, 37, 8:18.
2. Sonen vittnar, 8:14, 18:37.
3. Anden vittnar 15:26, 16:13, 14.
4. Skriften vittnar, 5:39-46.
5. Jesu gärningar vittnar, 5:36f, 10:25.
6. Johannes döparen vittnar, Joh 1:7.
7. Lärjungarna vittnar, 15:27, 19:35.

Därutöver brukar man också tala om **Jesu sju ”Jag är - utsagor”**:

Referens	Jag är...	Innebörd
6:35	<i>Livets bröd</i>	Syftar på Jesu livgivande kraft. Han är den mättnad livet behöver. Bara han kan mätta vårt livs djupaste hunger. Hungern efter Gud!
8:12	<i>Världens ljus</i>	Ljuset står för andlig sanning. Ljuset fördrivar mörker.
10:7	<i>Grinden in till fåren</i>	Jesus är vårt beskydd. Ska vilddjuren komma åt fåren måste de passera grinden. Ska vilddjuret komma åt oss måste han gå över Jesus. Han beskyddar, han är också dörren till livet med stort L. Själva porten in i himmelriket.
10:11	<i>Den gode herden</i>	Jesus knyter an till löftet i Gamla Testamentet (Hes 34) om att Gud ska sända ett god herde till sitt folk som ska leda och beskydda folket. Jesus är den herden. Beredd att gå i döden för sina får.
11:25	<i>Uppståndelsen och livet</i>	Jesus är inte bara källan till livet, han har också makt över döden.
14:6	<i>Vägen, sanningen och livet</i>	Jesus visade inte bara vägen – han VAR vägen. Jesus inte bara sa sanningen – han VAR sanningen. Jesus talade inte bara om livet – han VAR livet. Dessa exklusiva anspråk mynnar ut i ännu ett anspråk – ingen kan komma till Fadern på annat sätt än genom Sonen.
15:5	<i>Vinstocken</i>	Dessa ord följs av några andra: <i>”... ni är grenarna.”</i> En innehållsrik bild om vårt beroende av honom, liksom av vår förening med honom, och om vägen till att bli en fruktbärande kristen; nämligen genom att förbli i honom så att hans liv får producera frukt genom våra liv.

Indelning

- I. Gudomen förklarad, kap 1:1-14
- II. Gudomen upptäckt, kap 1:15-19:42
- III. Gudomen bevisad, kap 20-21

Speciella uttryck

Några uttryck är speciella för Johannes:

- Ordet "liv", förekommer 36 gånger.
- "Ljus", förekommer 21 gånger.
- Orden sanning och vittne är andra nyckelbegrepp. "Sanning" (eller liknande) förekommer 49 gånger. "Vittne" eller liknande förekommer 42 gånger.
- Andra typiska uttryck för Johannes evangelium är: *tro, stund, upphöjd, se, förbli, kärlek, härlighet, Fadern och Sonen.*